

فضاسازی رسانه‌های بیگانه نیست. این رسانه‌ها هم به اندازه خودشان تأثیر دارند، اما نقاط خیلی مهم تری هست که باید حواس ما به آن‌ها باشد؛ سرمایه‌گذارهای جهانی، بانک‌داران، تکنولوژیست‌ها و حتی چینی‌ها و روس‌ها. همین حالا دولت چین به دانشجوی بورسیه‌اش، که دانشجوی خودم است، گفته که اگر به دلیل فضای اعتراضات اخیر در ایران احساس خطر می‌کند، فوراً ایران را ترک کند! من یک دانشجوی خانم سوری هم دارم و جالب است که دولت سوریه هم همین هشدار را به او داده است. ما قبل از هر چیز باید این فضای ذهنی را که درباره‌مان شکل گرفته است، برهم بزنیم و این هم راهی ندارد به جز انجام یکسری اصلاحات فوری و اساسی در داخل کشور. وقتی ما فضای مشارکت بخش عمده‌ای از نیروهای سیاسی کشور را در مکانیزم‌های حکمرانی سد می‌کنیم، بخشی از مردم حس می‌کنند که در داخل حاکمیت هیچ راهی برای محقق کردن نظرات خود در کانال‌های قانونی تغییر وضعیت ندارند. ما به یکسری اصلاحات جدی و سریع در داخل نیاز داریم که اجرای آن، زمینه‌کنشگری مؤثر جمهوری اسلامی ایران در فضای جهانی است.

اما در زمینه سیاست خارجی هم هر اقدامی که انجام می‌دهیم، باید مبتنی بر بهره‌مندی از مزیت‌های نسبی ایران برای ورود به زنجیره ارزش جهانی باشد. ایران به این منظور دو مزیت عمده دارد: یکی «شبکه استراتژیک راه» است و دیگری «مزیت انرژی». شبکه ریلی داخل کشور برای آنکه بتواند به ترانزیت منطقه‌ای و جهانی متصل شود، باید گنجایشش به سه برابر ظرفیت فعلی ارتقا یابد، که ما در داخل نه پولش را داریم و نه توان تولیدش را. شریک می‌خواهیم. این شراکت توسعه‌ای را، حالا با چین یا هر کشور دیگر، حتماً باید به فوریت شکل بدهیم. منفعت اقتصادی مستقیم این کار برای ایران، چیزی بالغ بر پانزده میلیارد دلار در سال است که برای ایران بسیار امنیت‌آفرین هم خواهد بود. وقتی بخش مهمی از کالاهای استراتژیک جهان از کانال ایران عبور کند، هزینه به خطر انداختن امنیت ایران در دنیا بسیار بالاتر از آنچه که الان است خواهد بود. بنابراین این یک ضرورت است. راه‌آهن آستارا به بندرعباس، چند سال است که معطل سرمایه‌گذار مانده است. احداث این خط آهن، ایران را به مرکز کریدور استراتژیک شمال - جنوب تبدیل خواهد کرد که کانالی برای ورود ما به زنجیره‌های ارزش جهانی است.

کریدور شرق به غرب هم هست که در پروژه راه ابریشم نوین از چین به اروپا تعریف شده است و این هم یک شبکه ترانزیتی ارزشمند است که ایران می‌تواند در آن نقش جدی ایفا کند.

حسین سلیمی: بله، اما آنجا هم چینی‌ها معطل ایران نمی‌مانند. شش یا هفت کریدور طراحی کرده‌اند که هر کدام رازودتر و کم‌دردسرت‌تر بتوانند عملیاتی کنند، تردید نخواهند کرد.

مزیت دوم ایران برای شبکه زنجیره جهانی ارزش چیست؟

حسین سلیمی: انرژی است. ما در بحث انرژی در یک موقعیت تاریخی قرار داریم. من معتقد بودم که ما باید از وضعیت فعلی ژئوپلیتیکی جهان (پس از جنگ اوکراین) تمام و کمال استفاده می‌کردیم. همان مسیری را که دکتر امیرعبداللهیان برای میانجیگری در جنگ اوکراین و روسیه آغاز کرد و متأسفانه ادامه نیافت. این برای ایران سی تا چهل میلیارد دلار درآمد سالانه داشت.

بنابراین شما برخلاف دکتر متقی معتقدید که شرایط موجود، یک فرصت تاریخی برای ایران در جهت ارتقای نقش خود در نظام جهانی یا به تعبیر شما زنجیره جهانی ارزش است.